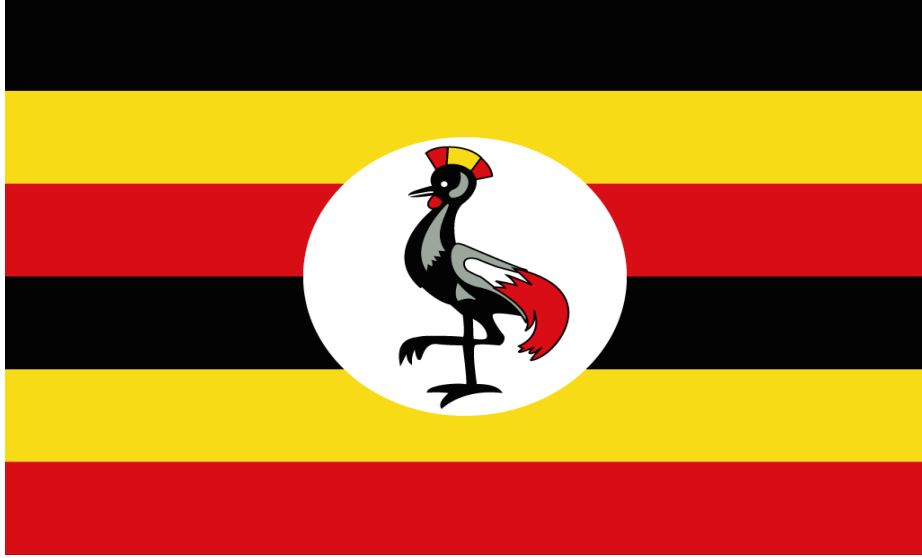

UGANDA CUMHURİYETİ
PAZAR BİLGİLERİ RAPORU

KAMPALA TİCARET MÜŞAVİRLİĞİ

13 Mart 2026

UGANDA CUMHURİYETİ PAZAR BİLGİLERİ

1-DIŞ TİCARET POLİTİKASI VE UYGULAMALARI

1.1. Dış Ticaret Mevzuatı (İthalat Rejimi, İhracat Rejimi)

Uganda ile birlikte diğer Doğu Afrika Topluluk Devletleri Kenya, Tanzanya, Ruanda ve Burundi arasında, ortak devletler arasındaki uluslararası ticareti teşvik etmek amacıyla Doğu Afrika Gümrük Birliği (EACU) kurulmuş olup faaliyetlerini 2004 yılında çıkarılan Doğu Afrika Topluluğu Gümrük Yönetimi Yasası (EACCMA) kapsamında yürütmektedir.

Söz konusu Birlik, daha geniş bir mal ve hizmet pazarı aracılığıyla ekonomik büyümeyi teşvik etmek için tek bir gümrük bölgesi ve ticaret bloğu olarak faaliyet göstermektedir. Anılan Gümrük Birliğine üye olan devletler, kendi arasındaki ticareti engelleyebilecek iç tarifeleri ve tarife dışı engelleri ortadan kaldırmak ve böylece tek bir pazar ve yatırım alanı oluşumunu kolaylaştırmak amacıyla, kurucu gümrük bölgeleri içinde üretilen malların hareketi gümrük ve kotadan muaf tutmuştur.

Diğer yandan, Ortak devletler ile diğer ülkeler arasındaki ticaretle ilgili politikaları uyumlu hale getirmek ve Ortak olmayan devletlerden gelen mallara Ortak Dış Tarife çerçevesi altında ithalat vergilerine yönelik ortak oranlar belirleyerek uygulamaya başlamıştır.

Doğu Afrika Gümrük Birliği (EACU) dışından yapılan ithalat için üç kademeli bir vergi yapısı benimsenmiştir. Çoğu bitmiş ürün %25 vergiye tabi tutulurken, ara ürünler %10 vergiye tabi olup hammaddeler (gıda maddeleri hariç) ve sermaye malları hala gümrüksüz girebilmektedir.

İthal mallara %18 oranında katma değer vergisi (KDV) ve geri alınamayan %15 oranında stopaj vergisi uygulanmaktadır. Bu vergiler bir araya geldiğinde, tüm yabancı mal ve hizmetlere %33 oranında bir vergi uygulanmaktadır. İthal mallara ayrıca demiryolu altyapısı gelişimini finanse etmek için %1,5 oranında altyapı vergisi ve yerleşik olmayan yabancı işletmelere sunulan dijital hizmetlerden dolayı 1 Temmuz 2023'ten itibaren geriye dönük olarak %5 oranında bir Dijital Hizmetler Vergisi (DST) uygulanmaktadır. Söz konusu yeni vergi, brüt gelir üzerinden alınmakta olup Uganda Gelir İdaresi'ne üç ayda bir vergi beyannamesi vermesini gerektirmektedir.

1.2. İthalat Kapsamında Tahsil Edilen Vergiler

Uganda'da, genel olarak advalorem esasına dayalı gümrük vergi sistemi uygulanıyorken, akaryakıt için spesifik vergilendirme yöntemi benimsenmiştir. Bahse konu vergilerin tahsilatı ve yönetimi Uganda Gelir İdaresi (Uganda Revenue Authority) tarafından yürütülmektedir.

Bununla birlikte, İthalat rejiminde 8 farklı vergi çeşidi bulunmaktadır. Bu vergiler, Gümrük Vergisi, Petrol Tüketim Vergisi, Özel Tüketim Vergisi, Stopaj Vergisi (CIF değerinden), Altyapı Vergisi, Dijital Hizmet Vergisi, Katma Değer Vergisi (CIF+ithalat vergisi+ özel tüketim vergisi üzerinden) ve Çevre Vergisi'dir.

1.2.1. Gümrük Vergisi: İthal edilen ürüne göre genel olarak %25(nihai ürün), %10 (yarı mamül), %0 (hammadde) şeklinde bir sınıflandırmaya tabi tutulmuştur.

1.2.2. Petrol Tüketim Vergisi: Petrol ithalatında yakıt/yağ türüne bağlı olarak litre başına UGX 200 ile UGX 1.450 arasında vergi tahsil edilir.

1.2.3. Özel Tüketim Vergisi: Fiziki miktara göre çimento, şeker, bira, şarap, sigara ithalatından alınır ve değişken oranlara sahiptir

1.2.4. Stopaj Vergisi: İthal edilen ürünün CIF değeri üzerinden %15 vergi tahsil edilir.

1.2.5. Altyapı Vergisi: İthal edilen ürünün CIF değeri üzerinden %1,5 vergi tahsil edilir.

1.2.6. Dijital Hizmetler Vergisi: Yerleşik olmayan yabancı işletmelerden % 5 vergi tahsil edilir.

1.2.7. Katma Değer Vergisi: İthal edilen ürünün CIF +ithalat v.+ özel tüketim v. matrahı üzerinden %18 KDV tahsil edilir. Hidroelektrik santrali malzemeleri ithalatı KDV'den muaf tutulmuştur.

1.2.8. Çevre Vergisi: Araç ithalinde CIF üzerinden %0 (5 yaştan küçük), %35 (5-10 yaş arası), %50(10 yaştan büyük) olarak tahsil edilir.

Diğer yandan, aşağıda sıralanan ürünlerin ithalinde vergi muafiyeti uygulanmaktadır:

- Eğitim materyali
- Engelli taşıt ve aletleri
- İlaç
- Kitap için kâğıt
- Güneş enerjisi ekipmanları

- Otel malzemeleri (yapı ürünleri hariç) ç. mak, mutfak eşyası, ocak, soğutucu, klima, tv, halı, mobilya, çarşaf, perde, gym aletleri
- Endüstriyel makinaların bozuk parçalarının ithali
- Lastik üretimi teli
- Lastik sırtı
- İhraç ürünlerini için paketlenme malzemesi
- Alüminyum teneke hammaddesi süt ürünleri sektörü için
- Soğutuculu kamyon
- Yalıtımlı tanker
- Yalıtımlı süt tankı
- Kamu adına çöp toplamaya yetkili otoritelerin ya da yerel otoritelerce yetkilendirilmiş kişilerin çöp toplamaya yönelik motorlu araçları

1.3. Uygulanan İç Vergi Türleri ve Oranları

1.3.1. Gelir vergisi: URA Uganda Gelir İdaresi %10 ile %30 arasında değişen 4 kademeli vergilendirme yapmaktadır. 2.820.000-UGX ve üstü geliri olan yerleşik kişiler için ayrı ve yerleşik olmayanlar için ayrı skala uygulanır. Çeşitli vergi istisnaları bulunmaktadır.

1.3.2. Kurumlar vergisi: Şirketlerin elde ettiği karlar üzerinden %30 olarak uygulanmaktadır. Bu oran madencilik alanında faaliyet gösteren şirketler için %25 ile 45 arasında değişen oranlarda uygulanır. Çeşitli istisna halleri bulunmaktadır.

1.3.3. Götürü Vergi: Yıllık geliri 150.000.000 UGX'den az olan küçük işletmeler için uygulanır. Vergi oranı işletmenin türüne ve yerine göre değişir.

1.3.4. Stopaj Vergisi: %5 ile %30 arasında değişmekte olup, yerleşik olanlara ve olmayanlara farklı oranlarda uygulanır. Uganda Maliye Bakanlığı'nca belirlenen ürünlerden, dağıtılan karlardan, faiz gelirinden, sigorta priminden, royalti ücretlerinden, şube gelirinden, kumar gelirinden alınır. Çeşitli stopaj vergisi istisnaları bulunmaktadır.

1.3.5. Kira Geliri Vergisi: Vergi, bireyler için %12 sabit oranda ve birey olmayanlar için %30 oranında tahsil edilir. 2.820.000-UGX’i aşan kira gelirine %20 oranında vergi tahakkuk ettirilir.

1.3.6. Faiz Vergisi: Bankaya yatırılan mevduattan alınan faize %15 faiz vergisi tahakkuk ettirilir.

1.3.7. Özel Tüketim Vergisi: Vergilendirilecek ürüne göre maktu ya da oransal olarak uygulanır. Sigara, bira, meyve suları, alkollü içkiler, kozmetik ürünleri, parfümler, mobil görüşme hizmeti, para transferi, şeker, şişelenmiş su, çimento, sabit hat görüşme hizmeti ve mobilya satışında uygulanır. Çeşitli istisnaları bulunmaktadır.

1.3.8. Katma Değer Vergisi: Mal ve hizmet satışında %18 olarak uygulanır. Çeşitli istisnaları bulunmaktadır.

1.3.9. Yerel Servis Vergisi: Geliri 100.000-UGX’den fazla olanlara 10 kademeli ve maktu (ilk kademe 5.000-UGX, 10. kademe 1000.000-UGX) olarak uygulanır.

2- ÜRÜN STANDARTLARI İLE İLGİLİ UYGULAMALAR

Uganda Ulusal Standartlar Bürosu (UNSB) Ticaret Sanayi ve Kooperatif Bakanlığına bağlı bir şekilde faaliyet göstermekte olup, kalite güvenlik ve sağlık standartlarını belirler ve uygular. Bu standartlara <https://webstore.unbs.go.ug> adresinden ulaşılabilir. UNBS aşağıda belirtilen 87 teknik komiteden oluşmaktadır.

Söz konusu Teknik Komiteler;

- Mühendislik ve inşaat alanında belirlenen standartlara ilişkin 26 teknik komite,
 - Gıda, tarım ve ormancılık alanında belirlenen standartlara ilişkin 23 teknik komite,
 - Kimyasallar ve tüketici ürünleri alanında belirlenen standartlara ilişkin 20 teknik komite,
 - Hizmetler ve işletme yönetimi alanında belirlenen standartlara ilişkin 18 teknik komite,
- Şeklinde.

Uganda, aşağıda yer alan bölgesel ve uluslararası standart kuruluşlarına üye olup bunlar tarafından belirlenen standartları uygulamaktadır:

1-Uluslararası Standardizasyon Örgütü (ISO), www.iso.org

- 2-Uluslararası Elektroteknik Komisyonu (IEC), www.iec.ch
- 3-ASTM Uluslararası, www.astm.org
- 4-İngiliz Standartları Enstitüsü (BSI), www.bsigroup.com
- 5-Afrika Standardizasyon Örgütü (ARSO), www.arso-oran.org
- 6-EAC Stratejik Kalite Yönetim Ekibi (SQMT), www.eac-quality.net
- 7-Dünya Ticaret Örgütü (DTÖ), www.wto.org
- 8-CODEX Alimentarius, www.codexalimentarius.org
- 9-Uluslararası Yasal Metroloji Örgütü, www.oiml.org/en

2.1. Test Etme, Muayene ve Belgelendirme

İthal ürünler standartlara uyum konusunda UNSB laboratuvarlarında teste tabi tutulurlar. Özellikle kimyasal yapı, mikrobiyolojik yapı, dayanıklılık, elektrik güvenliği konularında test uygulanır.

Kimya laboratuvarı, elektrik laboratuvarı, mikrobiyoloji laboratuvarı, malzeme ve mühendislik laboratuvarı, metroloji laboratuvarı olmak üzere 5 adet test laboratuvarı bulunmaktadır. Belirli ürünlere standartları karşıladığını göstermek üzere sertifikalandırma yapılır. Bu sertifikalandırma akredite laboratuvarlarda da yapılabilir. Bu akredite laboratuvarlar aşağıda yer almaktadır:

- Britannia Allied Industries Limited
- Brookside
- Chemiphar
- CREEC
- Electrical Controls and Switch Gear Ltd
- GEL
- Geotechnological Engineering
- GFS Engineering Services Laboratory
- Madhvani Group
- Roofings Rolling Mills
- Roofings Rolling Mills
- SMAT Technical services Ltd
- St Michael Food Laboratory and Consultancy Ltd

- Steel and Tube
- Times Analytics Limited
- Uganda Coffee Development Authority
- UIRI

2.2. Ambalaj, Paketleme ve Etiketleme

UNSB etiketleme standartlarını belirlemekte olup, ürün bilgisi etiketinin İngilizce olması gerekmektedir. Paketlemenin de ürünün bozulmasını ve hasar görmesini önleyecek nitelikte olmasına dikkat edilmelidir.

3- TEKNİK ENGELLER

Uganda 01.01.1995'ten beri DTÖ üyesi olup, DTÖ üyesi ülkelerin Ticarete Teknik Engeller Anlaşması (TBT Anlaşması) kapsamında, diğer üye ülkelerle ticareti etkileyebilecek tüm önerilen teknik düzenlemeleri DTÖ'ye bildirmeleri gerekmektedir. Uganda ithalatta ve ihracatta bazı ürünler için lisans talep etmektedir.

3.1. İthalat aşamasında:

Maden ürünlerinin ithalatında Directorate of Geological Survey and Mining/Jeolojik Etüt ve Maden Müdürlüğü kurumundan ithalat lisansı gerekmektedir. Detaylı bilgi <http://www.uganda-mining.go.ug/> adresinden edinilebilir. Balık ve balık ürünleri ithalatı için Ministry of Agriculture/Tarım Bakanlığı'ndan ithalat lisansı gerekmektedir.

Uganda'ya ithalat için yükleme(ihracat) ülkesinden eşyalara (COC) Certificate of Conformity belgesi alınması gereklidir. Bu belgeler Uganda Ulusal Standart Bürosu UNBS tarafından akredite olan TUV, SGS ve Intertek firmalarına başvurularak Türkiye'de yükleme öncesi yapılacak inceleme sonucunda verilir. COC Belgesi gereken ürünler:

- Oyuncak
- Elektrik ve elektronik ürünler
- Otomobil
- Kimyasal ürünler(kozmetik dahil)
- Mekanik ürüler ve gazla çalışan aletler
- Tekstil, deri, plastik ve kauçuk ürünler
- Mobilya(ahşap ve metal dahil)

- Kağıt ve kırtasiye ürünleri
- Koruyucu güvenlik ekipmanları
- Gıda ve gıda ürünleri
- Kullanılmış ürünler

3.2. İhracat aşamasında:

Bazı ürünlerin ihracatında ilgili ajanstan ihracat lisansı ve sertifika alınması gerekmektedir. Bunlar aşağıda belirtilmiştir.

3.2.1. İhracatta Zorunlu Lisanslar:

- Balık ürünleri- Ministry of Agriculture(Tarım Bakanlığı)
- Tomruk ihracatı – Ministry of Water and Environment (Su ve Çevre Bakanlığı)
- Deri-Directorate of Animal Resources (Hayvan Kaynakları Müdürlüğü)
- Kahve- Coffee Development Authority (Uganda Kahve Geliştirme Otoritesi)
- Yaban hayatı ürünleri- Uganda Wildlife Authority (Uganda Yaban Hayat İdaresi)
- Balık ürünleri- Directorate of Fisheries Resources (Balık Kaynakları Müdürlüğü)
- Hayvan ürünleri- Directorate of Animal Resources (Hayvan Kaynakları Müdürlüğü)

3.2.2. İhracatta Zorunlu Sertifikalar:

Kalite sertifikası – Uganda National Bureau of Registration (Uganda Ulusal Kayıt Bürosu)

Bitki sertifikası- Çay, kahve, meyve, sebze ve tahıl için ilgili ajanslardan.

Canlı hayvanlar sağlık sertifikası- Directorate of Animal Resources (Hayvan Kaynakları Müdürlüğü)

4- UGANDA PAZARININ TEMEL ÖZELLİKLERİ

2025 yılı itibariyle 50 milyonu aşan nüfusu ve bu nüfusun %70 oranında genç olması (35 yaş altı), 65 milyar USD mili geliri, 13,43 milyara yaklaşan ihracatı, kişi başı milli geliri 1.353 dolar civarında olan Uganda özellikle Türk ve yabancı yatırımcılar için cazibedar bir ülke olma özelliğini korumaya devam etmektedir.

Özellikle Victoria gölünün büyük bir kısmına komşu olması verimli tarım alanlarına sahip olmasını sağlamış, bitki örtüsünün çeşitliliği, safari ve doğal şelalelerinin varlığı ülkenin hem bir turizm destinasyonu haline gelmesini hem de hidroelektrik enerji üretimine potansiyel bir kaynak olması sağlamaktadır.

Diğer yandan, benimsenen makro ekonomik politikalar, gelişen bankacılık sistemi, düşük enflasyon, istikrarlı bir büyüme, siyasi istikrarın varlığı ve yabancı yatırımcılara yönelik vergisel teşvikler, yabancı yatırımcıların ülkeye yatırım kararı almasında önemli bir faktör haline gelmekte ve bu durum Uganda'nın iş istihdamını doğrudan etkilemektedir. Yabancı yatırımların büyük bir kısmı madencilik, ulaşım, finans ve üretim alanlarında yoğunlaşmaktadır.

Ekonomideki önemli sektörleri; Tarım ve hayvancılık, Sanayi, Alt Yapı ve Ulaşım, Turizm, Enerji ve madencilik şeklinde sıralanabilir.

4.1. Tarım ve Hayvancılık Sektörü:

Uganda'da tarım sektörü hem kâr odaklı yatırımlar hem de ortaklıklar için çok sayıda yüksek karlı yatırımlar için fırsat sunmaktadır. Afrika Birliği'nin 55 üye ülkesinden biri olan Uganda, tarımsal kalkınmada istikrarlı bir şekilde büyüyerek Afrika Tarım Geliştirme Programı'nın (CAADP) kalkınma hedeflerine ulaşmada önde gelen 20 ülkeden biri olarak öne çıkmıştır.

Tarım, Uganda'da toplam çalışan nüfusun %70'ini istihdam eden lider sektördür. Hali hazırda Uganda'nın topraklarının %80'i ekilebilir olmasına rağmen sadece %35'i ekilmektedir.

2024 Nüfus Sayımı istatistiklerinde, tarımın Ugandalılar için temel gelir ve geçim kaynağı olmaya devam etmekte olup hanelerin yaklaşık %61'i bitkisel üretimle, %37'si ise hayvancılıkla uğraşmaktadır. Geçimlik tarım, tarımsal faaliyetlerin %53'ünü oluştururken, hanelerin %17'si ticari tarımla uğraşmaktadır.

Tarım, ulusal Gayri Safi Yurtiçi Hasıla'ya (GSYİH) ortalama %28 oranında ve Uganda'nın toplam ulusal ihracatına yaklaşık %42 oranında katkıda bulunmaktadır. Başlıca ihracat ürünleri arasında kahve, çay, balık ve bahçe ürünleri bulunmaktadır. Kahve, Şubat 2025 itibarıyla 1,7 milyar ABD doları gelir elde ederek Uganda'nın en büyük tarımsal ihracat ürünü olmaya devam etmektedir. Şu anda Afrika'da diğer ülkelerin ürettiği kahveler arasında en fazla üretilip ihraç edilen kahve Uganda Kahvesidir.

Diğer bir ifadeyle, Tarım, Uganda'nın kalkınmasında merkezi bir rol oynamakta, GSYİH'ye ve ihracat gelirlerine katkıda bulunmakta ve endüstrilere hammadde sağlamaktadır. Bununla birlikte, nüfusun çoğunluğunun tarımla uğraştığı en büyük istihdam kaynağını da oluşturmaktadır.

Uganda, verimli topraklara, düzenli yağışlara ve yılda birden fazla ürün hasadına elverişli sıcak bir iklime sahip olması nedeniyle kahve, çay ve tütün gibi ticari ürünlerin yanı sıra muz, mısır, fasulye ve casava gibi temel gıda maddeleri de dahil olmak üzere çok çeşitli ürünler yetiştirilmektedir. Ayrıca deri, kabuk, vanilya ve kesme çiçek gibi geleneksel olmayan ürünler de yetiştirilmekte olup özellikle çiçekçilik büyüyen bir sektör haline gelmektedir.

Diğer yandan, ülke tarımsal ihracattan daha yüksek ekonomik büyüme elde etme potansiyelini barındırmaktadır. Ancak, tarımsal üretim giderek artan bir şekilde arazi bozulması, sınırlı sulama kapasitesi ve sel, uzun süreli kuraklık ve düzensiz yağış gibi iklim kaynaklı şokların artan sıklığı nedeniyle kısıtlanmaktadır.

Uganda Hükümeti, sulama ve mekanize tarımı teşvik ederek tarımın daha fazla ticarileştirilmesi için çaba sarf etmektedir. Yatırım fırsatları şu alanlarda mevcuttur:

-Hem mahsullerde hem de hayvan endüstrisinde ve su ürünleri yetiştiriciliğinde ticari çiftçilik;

- Katma değer sağlanması (tarımsal endüstriler, tarımsal gıda endüstrileri);

- İyileştirilmiş tohumlar, gübre ve böcek ilaçları gibi girdilerin üretimi

- Soğuk hava depoları ve lojistik

-Tarım makineleri imalatı ve montajı

-Ambalaj

-Sulama

Ayrıca, Balık ve işlenmiş gıda ürünleri ihracatı önemli bir yere sahiptir. Nile Perch ve tilapia cinsi balıkların bütün ya da fileto olarak soğuk zincir hava kargo ile başta Avrupa ülkeleri olmak üzere tüm dünyaya ihraç edilmektedir.

Özetle, Uganda, tarım potansiyeli yüksek bir ülke olma özelliği devam etmekte olup tarım endüstrisi günden güne gelişmeye devam etmektedir. Zengin doğal kaynakları ve istikrarlı büyümesiyle kârlı yatırımlar için önemli fırsatlar sunmaktadır. Ayrıca, Ülkenin genel olarak doğrudan dış yatırımlara açık bir pozisyonda olması (Uganda hükümeti yapılmakta olan doğrudan yatırımlara arsa tahsisi başta olmak üzere önemli kolaylıklar sağlamaktadır.) ve hükümetin kalkınma programlarında özellikle tarıma yapılacak yatırımları desteklemesi önemli bir avantaj olarak görülmektedir.

Dolayısıyla, ülkede tarımsal açıdan hammaddenin fazla olması, ucuz işçiliğin varlığı ve modern tarıma geçiş isteği, tarımsal yatırımları daha cazibedar hale getirmektedir. Özellikle Türk firmalarının Uganda'da hem modern tarım makinalarını üretip satması hem de modern tarım araçlarıyla tarımsal faaliyetler yürütmesi, tarım sektörüne yapılacak yatırımlar açısından oldukça karlı olacağı düşünülmektedir.

4.2. Sanayi, Alt Yapı ve Ulaşım Sektörleri:

Altyapı, yol, köprü, konut, iş merkezi inşaatı alanlarında yüksek potansiyele sahiptir. Bu projelerin bir kısmı hükümet tarafından bir kısmı da yurtdışı kuruluş ve yatırımcılar tarafından finanse edilmektedir. Alt yapı ve ulaşım sektöründe son dönemde başta Türk firmaları olmak üzere diğer ülkelerin yatırımları gittikçe artmakta olup söz konusu sektörün yatırımcılar açısından büyük bir potansiyele sahip olduğu gözlemlenmektedir.

Uganda Sanayi sektörü 2024-2025 döneminde yaklaşık %6-7 civarında büyüme sağlamış olup sektörün büyümesinde temel katkıyı sınai üretim sağlamaktadır. Büyümeyi destekleyen faktörler; petrol üretimi hazırlıkları, büyük altyapı projeleri, sanayi parkları yatırımları ve çimento ve çelik üretimindeki artışlardır. Özellikle, inşaat sektörü, enerji yatırımları ve gıda işleme sektörleri sanayinin büyümesinde önemli rol oynamaktadır.

Anılan sektörün GSYİH'ya katkısı yaklaşık %25 civarındadır. Bunu inşaat, sulama ve maden arama faaliyetleri takip etmektedir. Üretimin gelişmesinde özel sektörün de başat bir rolü bulunmaktadır.

Bununla birlikte, geleneksel tarım ürünlerinden olan kahve, süt ürünleri ve tekstilin yanında, pamuk, kurutulmuş ananas, banya, balık, çiçek ve işlenmiş gıda gibi tarım endüstrisine katkıda bulunan ürünlerin üretimi gün geçtikçe artmaktadır.

Üretim tesisi, toptancı ve perakende olmak üzere pazarda ciddi potansiyel bulunmaktadır. Hükümet, doğrudan yabancı yatırımları sektöre çekmeyi hedeflerken, diğer yandan mevcut endüstriyel oyuncuların giyim ürünlerini ihraç eden entegre değer zincirlerine dönüşmesini desteklemektedir.

4.3.-Hizmet Sektörü:

Uganda ekonomisinde hizmetler sektörü, son yirmi yılda en hızlı büyüyen alanlardan biri olmuş ve ülkenin ekonomik yapısında belirleyici bir rol kazanmıştır. Tarım uzun süre ekonominin temel sektörü olsa da kentleşmenin artması, ticaretin genişlemesi ve dijital teknolojilerin yayılmasıyla birlikte hizmetler sektörü giderek daha büyük bir paya ulaşmıştır. Son yıllarda hizmetler sektörü Gayri Safi Yurtiçi Hasıla'nın (GSYH) yaklaşık %52–55'ini oluşturarak Uganda ekonomisinin en büyük bileşeni haline gelmiştir. Sektör aynı zamanda şehirlerdeki istihdamın önemli bir kısmını sağlamakta ve özellikle başkent Kampala başta olmak üzere büyük şehirlerde ekonomik faaliyetlerin merkezini oluşturmaktadır.

Hizmetler sektörü içinde ticaret ve dağıtım hizmetleri en büyük alt sektördür. Toptan ve perakende ticaret faaliyetleri GSYH'nin yaklaşık %20–22'sini oluşturmaktadır. Uganda, bölgesel ticaret ağlarının önemli bir parçasıdır ve özellikle East African Community ülkeleriyle yoğun ticaret yapmaktadır. Uganda'dan komşu ülkelere gıda ürünleri, çimento, şeker ve bazı sanayi malları ihraç edilirken, ithalatın önemli bölümü de ticaret hizmetleri üzerinden yürütülmektedir. Kampala'daki büyük pazarlar, alışveriş merkezleri ve sınır ticareti merkezleri ticaret hizmetlerinin yoğunlaştığı alanlardır. Ticaret sektörü aynı zamanda küçük ve orta ölçekli işletmeler için önemli bir faaliyet alanıdır.

Hizmetler sektörünün önemli bir diğer bileşeni turizm ve konaklama hizmetleridir. Uganda doğal parkları, vahşi yaşamı ve ekoturizm potansiyeli ile Afrika'nın önemli turizm destinasyonlarından biridir. Turizm faaliyetleri özellikle Bwindi Impenetrable National Park, Murchison Falls National Park ve Queen Elizabeth National Park gibi milli parklar etrafında yoğunlaşmaktadır. Pandemi sonrası dönemde turizm hızla toparlanmıştır.

Finansal hizmetler ve bankacılık sektörü de son yıllarda hızlı gelişme göstermiştir. Sektör Bank of Uganda tarafından düzenlenmekte olup ülkede 20'den fazla ticari banka faaliyet göstermektedir. Bankacılık sektörünün toplam finansal varlıkları son yıllarda sürekli artmış ve

finans sektörünün GSYH'ye katkısı yaklaşık %6–7 seviyesine ulaşmıştır. Uganda'da özellikle mikrofinans kurumları ve tasarruf kooperatifleri kırsal kesimde finansmana erişimi artırmaktadır. Bunun yanında mobil finans teknolojileri bankacılık hizmetlerini önemli ölçüde yaygınlaştırmıştır.

Telekomünikasyon ve dijital hizmetler Uganda hizmetler sektörünün en hızlı büyüyen alanlarından biridir. Mobil telefon abonelik sayısı 30 milyonun üzerine çıkmış ve internet kullanımı da hızla artmıştır. Mobil para sistemleri ülkedeki finansal işlemlerin önemli bir kısmını oluşturmaktadır. Bu alanda MTN Uganda ve Airtel Uganda en büyük operatörlerdir. Mobil para işlemlerinin toplam değeri yıllık olarak 100 milyar doların üzerinde işlem hacmine ulaşarak Uganda ekonomisinde önemli bir finansal altyapı oluşturmuştur. Telekomünikasyon sektörü doğrudan GSYH'nin yaklaşık %3–4'ünü oluşturmaktadır.

Hizmetler sektörü içinde ulaştırma ve lojistik hizmetleri de önemli bir yere sahiptir. Uganda denize kıyısı olmayan bir ülke olduğu için dış ticaret büyük ölçüde komşu ülkelerin limanlarına bağlıdır. Ülkenin ticaretinin önemli kısmı Port of Mombasa ve Port of Dar es Salaam üzerinden gerçekleştirilmektedir. Hava taşımacılığı açısından ise Entebbe International Airport ülkenin ana uluslararası havalimanıdır. Ulaştırma ve depolama hizmetleri GSYH'nin yaklaşık %5–6'sını oluşturmaktadır ve bölgesel ticaretin büyümesiyle birlikte bu alanda önemli yatırımlar yapılmaktadır.

Son olarak eğitim, sağlık ve kamu hizmetleri de hizmetler sektörünün önemli bileşenleridir. Uganda'da son yıllarda özel üniversitelerin ve özel sağlık kuruluşlarının sayısı hızla artmıştır. Özellikle sağlık turizmi ve özel eğitim kurumları şehirlerde büyüyen bir hizmet alanı oluşturmuştur. Kamu yönetimi ve sosyal hizmetler ise devlet bütçesinin önemli bir bölümünü oluşturmakta ve kamu istihdamının büyük kısmını sağlamaktadır.

Özetle, hizmetler sektörü Uganda ekonomisinin en büyük ve en dinamik bileşeni konumundadır. Ticaret, turizm, finansal hizmetler ve telekomünikasyon sektörleri büyümenin ana sürükleyicileri olurken, kentleşme, dijitalleşme ve bölgesel ekonomik entegrasyon önümüzdeki yıllarda hizmetler sektörünün ekonomideki payını daha da artırması beklenmektedir.

4.4.-Turizm Sektörü:

Uganda, zengin doğal bitki örtüsü, ulusal parkları, şelale ve gölleri, safari ve nesli tükenmekte olan dağ gorillerinin yaklaşık %50'sine sahip üç ülkeden biri olması, bununla birlikte

ağaca tırmanabilen Ishasha aslanları, beyaz gergedanlar ve fil gibi çeşitli hayvanlara ve dünyadaki kuş türlerinin % 11'ine (toplam 1.060 kuş türü) ev sahipliği yapması nedeniyle dünyada en çok turist çeken destinasyonlardan biri haline gelmiştir.

2024-2025 döneminde Uganda'ya gelen turist sayısı 1,5 milyonu aşmış bulunmakta olup turizm gelirleri yaklaşık 1,5 milyar USD'ye ulaşmıştır. Böylece, turizm sektörünün GSYH'ye katkısı yaklaşık %6 civarındadır. Ayrıca, turizm sektörü 800 binden fazla kişiye doğrudan istihdam sağlamaktadır. Turizm gelirleri ülkenin toplam ihracat gelirlerinin yaklaşık %16'sını oluşturmaktadır. Afrika'da önemli bir turizm destinasyonu olan Uganda'ya her yıl gelen turist sayısı artmakta olup Uganda hükümeti 2030 yılına kadar turist sayısını 4 milyona çıkarmayı hedeflemektedir.

Uganda'da, turist sayısı hızla artıyor olması, Doğu Afrika pazarına erişimin olması, hükümetin yatırım teşvikleri sağlaması ve konaklama ve turizm altyapısı henüz yetersiz düzeyde olması nedeniyle özellikle konaklama, safari ve macera turizmi yatırımları en yüksek potansiyeli taşımaktadır.

Turizm sektöründeki yatırım fırsatları aşağıdaki şekilde sıralanabilir:

- Şehir otelleri yatırımları (Kampala, Entebbe, Jinja gibi şehirlerde)
- Butik otel ve resort yatırımları
- Safari lodge ve eco-lodge tesisleri
- Milli park turizmi tesisleri
- Goril trekking turizmi hizmetleri
- Safari tur operatörlüğü ve tur organizasyonları
- Turizm ulaşım hizmetleri (safari araçları, tur minibüsleri vb.)
- Macera turizmi yatırımları (rafting, trekking, bisiklet turları)
- Nil Nehri çevresinde su sporları ve rafting tesisleri
- Kuş gözlem turizmi ve doğa turizmi organizasyonları

- Festival ve etkinlik organizasyonu şirketleri
- Konferans ve kongre merkezleri (MICE turizmi)
- Fuar ve etkinlik alanları
- Turizm amaçlı tekne ve göl turu işletmeleri
- Turizm rezervasyon ve dijital turizm platformları

Ayrıca, Uganda’da turizm yatırımlarını teşvik etmek için devlet; vergi muafiyetleri, ithalat kolaylıkları, gelir vergisi tatili, arazi ve altyapı desteği, yabancı yatırımcıya mülkiyet ve kâr transferi garantisi gibi konularda destek sağlamaktadır. Bu teşvikler sayesinde Uganda hükümeti turizmi öncelikli yatırım sektörü olarak geliştirmeyi hedeflemektedir.

4.5. Enerji ve Madencilik Sektörleri:

Uganda enerji sektörü, ülkenin ekonomik kalkınmasında kilit rol oynamakta olup hem yenilenebilir enerji potansiyeli hem de enerji erişim sorunları açısından önemli bir dönüm noktasındadır. Nüfusun büyük bölümü hâlâ modern enerji hizmetlerine erişememekte, ancak ülke hidroelektrik, güneş, biyokütle ve diğer yenilenebilir kaynaklar açısından oldukça zengindir.

Uganda’da en önemli enerji kaynağı olan Elektrik sektörüne bakıldığında; kentsel alanlarda yaklaşık %70, kırsal bölgelerde %15–20 civarında olup toplam kurulu kapasite yaklaşık 1.3–1.4 GW. civarındadır. Ancak, elektiriğe erişim hâlâ sınırlı olup şehirlerde elektriğe erişim oranı görece yüksek iken kırsal alanlarda erişim çok kısıtlı durumdadır.

Ayrıca altyapı ve şebeke kayıpları da (%15-20 civarında) ciddi bir problem olarak ortada durmaktadır. Ülkenin önemli barajlarından olan Karuma barajı sonrası yeni hat yatırımları yapılmakta olup şebeke altyapısı modernizasyonu, elektrifikasyon hızını artırması beklenmektedir.

Uganda hükümetinin öncelikli hedeflerinden biri olan kırsal alana elektrik imkânın sağlanmasıdır. Bu kapsamda Kırsal Elektrifikasyon Stratejisi ve Planı ile Son Mil Bağlantı Programı kapsamında şebekeden bağımsız çözümler üretilmeye başlanmış olup solar ev sistemleri ve mini şebekeler sayesinde 2 milyondan fazla haneye elektrik sağlanmıştır.

Diğer taraftan, enerji tüketimi kaynaklarının dağılımına bakıldığında %80'den fazlası biyokütle (odun, kömür, tarımsal atık). Oluşturmaktadır. Ancak enerji talebi hızla artmakta olup altyapı yatırımları ve şebeke genişletmeleri bu talebi karşılamakta kritik rol oynamaktadır.

Elektrik üretiminin kaynaklarına bakıldığında; hidroelektrik santrallerden elde edilen elektrik, toplam üretimin yaklaşık %80–90 oranına tekabül etmekte olup söz konusu sektörün ana kaynağını oluşturmaktadır. Diğer bir kaynak olan Güneş enerjisi üretimi yaklaşık %3 civarında olup hızla büyüyen bir potansiyele sahiptir.

Diğer üretim kaynakları ise sırasıyla; %5 civarında termal fosil yakıt, %1-2 civarında biyokütle (halkın büyük bir çoğunluğu bu kaynağı tüketmektedir.) ve %1 civarında rüzgâr enerjisidir. Rüzgâr enerjisi alanında son dönemde yatırım artmaya başlamıştır.

Yenilenebilir Enerji Potansiyeli kapsamında; Hidroelektrik enerjisinin kapasitesi 4.500 MW olmasına rağmen kullarımdaki kapasitesi 1.300 MW civarındadır. Uganda'nın başlıca enerji santralleri: Karuma (600 MW), Isimba (183 MW), Nalubaale ve Kiira (~380 MW). olarak sıralanabilir. Ancak Hidroelektrik enerjiye yüksek bağımlılık, kurak dönemlerde arz güvenliği riskini artırmaktadır.

Güneş enerjisine bakıldığında, 1.800–2.000 kWh/m²/yıl civarındadır. Örnek projeler: Soroti Solar Plant, Kabulasoke Solar Power Plant Off-grid çözümler ve çatı sistemleri hızla yaygınlaşmaktadır. Rüzgâr Enerjisinde ise durum henüz erken aşamadır. Bu alanda potansiyel bölgeler Karamoja ve Tororo olarak sayılabilir. Biyokütle ve Biyogaz alanında ise Tarım ve şeker üretimi artıkları kullanılmaktadır. Biyogaz uygulamaları kırsal alanlarda yaygınlaştırılmaktadır.

Enerji piyasasının uzun vadeli planları arasında 2040'a kadar 5.000 MW+ kapasite, 2030'a kadar %60 elektrik erişimi, yenilenebilir enerji payını artırmak ve özel sektör yatırımlarını teşvik etmek hedefleri bulunmaktadır.

Ayrıca, yatırım yapmak isteyen yatırımcılar için; Güneş enerjisi mini-grid sistemleri, tarımsal atıklardan biyogaz üretimi, batarya ve depolama teknolojileri, E-mobilite (Kampala bölgesi) ve şebeke modernizasyonu projeleri bulunmakta olup diğer yandan Biyokütleyle aşırı bağımlılık, Finansmana erişim kısıtlılığı, Kuraklık riski (hidro bağımlılığı), Tarife ve ödeme sorunları ve altyapı yatırımı açığı gibi dezavantajlı durumlar da bulunmaktadır.

Sonuç olarak, Uganda enerji sektörü, hızlı büyüme potansiyeli ve geniş yenilenebilir kaynak tabanı ile Afrika'nın enerji dönüşümünde öne çıkabilecek bir ülkedir. Doğru finansman, altyapı yatırımı ve politika uyumu sağlanırsa Uganda, bölgesel bir yeşil enerji merkezi haline gelebilir.

Madencilik sektörü, Uganda ekonomisinde giderek daha önemli bir rol oynamaktadır. Uganda, altın, bakır, kobalt, demir cevheri, uranyum, mermer, kireç taşı, fosfatlar ve grafit dahil olmak üzere ticari olarak uygulanabilir miktarlarda yaklaşık 27 mineral türüne sahiptir. Son yıllarda, tahmini değeri 370 milyar dolar olan nadir toprak elementleri gibi önemli maden rezervleri keşfedilmiştir.

Madencilik GSYİH içindeki payının düşük kalmasının ana nedeni, ülkenin büyük petrol rezervlerinden ticari üretimin henüz başlamamış olmasıdır. Ticari petrol üretimine başladığında, bu sektörün milli gelire katkısının önemli ölçüde artması beklenmektedir.

Madencilik şu anda milli gelirin küçük bir kısmını oluştursa da (%1 civarı), gelecekteki petrol ve gaz üretim potansiyeli nedeniyle stratejik olarak önemli bir sektördür. Uganda'nın milli gelirine madencilik sektörünün katkısı, son verilere göre görece düşük olmakla birlikte, büyük bir potansiyele sahiptir.

Hükümet, maden ihracatı, yerel tüketim ve imalat yoluyla ekonomik büyümeye ve istihdamın oluşmasına önemli katkılar sağlayabileceği için bu sektörü geliştirmeyi hedeflemektedir. Madencilikten elde edilen Gayri Safi Yurtiçi Hasıla (GSYİH) miktarı, 2025 yılının ikinci çeyreğinde 365,58 milyar Uganda Şilini (UGX) olarak kaydedilmiştir.

Özetle, madencilik şu anda milli gelire küçük bir yüzdeyle katkıda bulunsa da keşfedilen zengin rezervler ve hükümetin sektöre verdiği önem, gelecekte bu katkının artırılmasına yönelik güçlü bir potansiyel olduğunu göstermektedir.

Enerji ve Maden sektöründe Uganda hükümetinin sağladığı bazı vergi muafiyet ve istisnalarla birlikte diğer bazı teşvikler bulunmaktadır. Uganda'da madencilik sektörüne yönelik yatırım teşvikleri, özellikle 2022'de yürürlüğe giren Maden ve Mineral Yasası ile düzenlenmiştir. Bu teşvikler, yabancı yatırımı çekerek sektörü modernize etmeyi, katma değeri artırmayı ve yasadışı ticareti azaltmayı amaçlamaktadır. Bunları aşağıdaki gibi sıralamak mümkündür;

Enerji ve Maden Sektörüne Yönelik Vergi Teşvikleri, Kar Transferleri ve Finansal Destek Türleri Aşağıda Sıralanmıştır:

- ❖ Yeni maden arama ve çıkarma lisansları alan şirketlere, ilk 10 yıl için düşük bir kurumlar vergisi oranı (%12) sunulmaktadır.
- ❖ Maden arama ve üretim faaliyetlerinde kullanılan makine, ekipman ve araçların ithalatı KDV'den muaftır
- ❖ Madencilik sektöründe faaliyet gösteren personelin maaşları üzerinden ödenen kişisel gelir vergisinde indirimler sağlanmaktadır.
- ❖ Yerel olarak işlenen ve katma değeri artırılan ürünlerin ihracatı için kurumlar vergisi muafiyeti sağlanmaktadır.
- ❖ Madencilik ekipmanlarının ve makine parçalarının ithalatı gümrük vergisinden muaf tutulabilmektedir.
- ❖ Yabancı yatırımcılar, sermayelerini ülkeye getirme ve kârlarını geri transfer etme konusunda güvence altındadır.
- ❖ Madencilik şirketlerinin sermaye yatırımlarının belirli bir yüzdesini düşmelerine izin verilerek, maliyetlerini daha hızlı karşılamaları sağlanmaktadır.
- ❖ Hükümet, yatırımcılar için ruhsatlandırma sürecini basitleştirmeyi ve hızlandırmayı amaçlamaktadır.
- ❖ Hükümet, madencilik alanlarında yol, su ve elektrik gibi temel altyapı hizmetlerinin geliştirilmesine destek sağlamaktadır.
- ❖ Uganda hükümeti, ekonomik ve politik istikrarını koruyarak yatırımcılara güvenli bir ortam sunmayı taahhüt etmektedir.

Özetle, Enerji sektöründe Uganda, hızlı büyüme potansiyeli ve geniş yenilenebilir kaynak tabanı ile Afrika'nın enerji dönüşümünde öne çıkabilecek bir ülkedir. Doğru finansman, altyapı yatırımı ve politika uyumu sağlanırsa Uganda, bölgesel bir yeşil enerji merkezi haline gelebilir.

Yatırım yapmak isteyen yatırımcılar için; Güneş enerjisi mini-grid sistemleri, tarımsal atıklardan biyogaz üretimi, batarya ve depolama teknolojileri, E-mobilite (Kampala bölgesi) ve şebeke modernizasyonu projeleri bulunmakta olup bu fırsatlar değerlendirilebilir.

Uganda'nın maden sektöründe ise, her ne kadar altyapı eksiklikleri, kayıt dışı madencilik faaliyetleri, çevresel endişeler ve bazen politik belirsizlikler gibi zorluklarla karşı karşıya olsa da

küresel pazarlarda artan mineral talebi ve hükümetin sektörü modernize etme çabaları, Uganda madencilik sektörü için önemli fırsatlar sunmaktadır.

Uganda hükümeti, Madencilik ve Jeoloji Dairesi (DGSM) aracılığıyla madencilik yasalarını modernize ederek ve jeolojik veri toplama çalışmalarını artırarak yerli ve yabancı yatırımcıları çekmeyi hedeflemektedir.

Bu kapsamda, 2022 Madencilik ve Mineraller Yasası (Mining and Minerals Act, 2022) ile sektördeki yasal boşluklar giderilmeye ve uluslararası standartlara uyum sağlanmaya çalışılmıştır. Bu yasa, maden hakları için yeni sınıflar oluşturmuş ve lisanslama süreçlerini modernize etmiştir.

Uganda hükümeti, maden sektörünü 2040 vizyonu ve ulusal kalkınma planları doğrultusunda ekonomik büyümenin ana itici güçlerinden biri olarak görmekte olup Yeni devlet madencilik şirketinin kurulması ve yabancı yatırımcıların çekilmesi gibi adımlarla sektörün büyümesi ve katma değerli üretime (value addition) geçilmesi hedeflenmektedir.

Sektörün, istihdam yaratma ve döviz kazandırma potansiyeli çok yüksek olup yatırım yapacak yabancı şirketlere önemli vergisel avantaj ve teşvikler sunmaktadır.

5- PAZARDA DİKKAT EDİLMESİ GEREKEN HUSUSLAR VE DİĞER BİLGİLER

5.1. İş Kültürü

Uganda'da yaygın bir şekilde İngilizce konuşulduğundan genellikle tüm toplantılar İngilizce yapılmaktadır. Özellikle hükümet yetkilileri ile toplantı talepleri resmi yazılı talep ile gönderilir. Randevu planlaması yapılırken, tarih ve saat belirleme sürecine bir miktar esneklik payı bırakılması faydalı olacaktır.

5.2. Para Kullanımı (kredi kartı, çek dahil)

Uganda'nın para birimi Uganda Şilini (UGX) olup birçok işlemde istikrarlı ve yaygın bir şekilde kullanılmaktadır. Bunun yanısıra, ABD doları ve EURO da kullanım alanına sahiptir. Ülkede Bankacılık sistemi uluslararası bankacılık sistemine entegre olmasına rağmen genel olarak bankacılık sistemindeki yüksek kesintilerinin mevcudiyeti ve devam eden mevcut alışkanlıklar nedeniyle tasarrufların ve ülkedeki dövizin çok cüzi bir kısmının finansal sistemde olduğu bilinmektedir. Ülkede çek kullanımı yaygın değildir, ticari ilişkiler genellikle nakit olarak gerçekleşmektedir.

Uganda'da yerli ve uluslararası kredi kartları geçerli olup özellikle visa ve maestro logolu kredi kartların kullanımı giderek yaygınlaşmaktadır. Cep telefonu operatörüne göre yüklenebilen MTN Money ve Airtel Money uygulamaları aracılığıyla oluşturulan cüzdanlardan ödeme imkânı oldukça yaygın ve kolay bir yöntem haline gelmiştir. Telefon bayilerinde ve mobil bankacılık uygulamaları üzerinden söz konusu uygulamalara kolaylıkla para yatırabilmektedir. Mobil cüzdan hesaplarındaki para ile benzin alımından para transferine kadar birçok ödeme işlemi yapılabilmektedir.

5.3. Pasaport ve Ülkeye Geçici Giriş Vizesi uygulaması

Diplomatik pasaport hamilleri 90 gün süreyle vizeden muaftır. Umuma Mahsus Pasaport hamilleri, Hizmet ve Hususi Pasaport hamilleri vizeye tabidir. Uganda vizesine Online başvuru <https://visas.immigration.go.ug/> linkinden yapılabilmektedir. Online olarak başvuru yapıp onay alındıktan sonra vize etiketi Entebbe Havalimanı'nda pasaport polisi tarafından pasaporta yapıştırılmaktadır.

Uganda seyahati sonrası en az 6 ay geçerliliği bulunmalıdır. Uganda vizesi maksimum 7 ila 10 iş günü içerisinde sonuçlanmaktadır. Uganda vize ücretleri başvuru yapılan vize türüne göre değişmektedir. En yaygın kullanılan vize türü olan tek girişli turist vizesi (Single Entry Visa) için ücret 50 ABD dolarıdır. Bu vize genellikle turistik, kısa süreli iş görüşmeleri veya aile ziyareti amacıyla verilir ve çoğu durumda 90 güne kadar kalış hakkı tanır.

Bölgesel seyahat etmek isteyenler için Doğu Afrika Ortak Turist Vizesi (East African Tourist Visa) bulunmaktadır. Bu vize 100 ABD doları ücret karşılığında alınabilmekte ve Uganda,

Kenya ve Ruanda arasında serbest dolaşım imkânı sağlamaktadır. Vize 90 gün süreyle geçerli olup çok girişli olarak kullanılabilir.

Kısa süreli geçişler için verilen transit vize ücreti ise 50 ABD dolarıdır. Bu vize genellikle başka bir ülkeye seyahat ederken Uganda üzerinden aktarma yapacak yolculara verilir ve kalış süresi çoğunlukla 7 günü geçmez. Daha uzun süreli ve sık giriş çıkış yapacak kişiler için çok girişli vizeler (Multiple Entry Visa) uygulanmaktadır. Buna göre 6–12 ay geçerli çok girişli vize 100 ABD doları, 24 ay geçerli vize 150 ABD doları ve 36 ay geçerli vize 200 ABD doları olarak belirlenmiştir.

Günümüzde vize başvurularının büyük bölümü Uganda Directorate of Citizenship and Immigration Control tarafından yürütülen online e-vize sistemi üzerinden yapılmaktadır. Başvurular internet üzerinden tamamlanmakta ve ödeme genellikle kredi kartı ile ABD doları üzerinden gerçekleştirilmektedir.

İzinler Uganda İçişleri Bakanlığı Vatandaşlık ve Göç Kontrol Müdürlüğü'ne başvurulmak suretiyle edinilir. Çalışma ve ikamet izin sınıfları ve ücretleri (detaylı bilgi için https://visas.immigration.go.ug/#/help/entry_permit sitesi ziyaret edilebilir: Ayrıca, ülkeye girişte sarı humma aşısı yaptırılmış olduğuna dair aşı karnesi beyanı zorunludur. Diğer isteğe bağlı aşular ve hastalıklara karşı güncel tavsiyeler için Hudut ve Sahiller Sağlık Genel Müdürlüğü'nün <https://www.seyahatsagligi.gov.tr/Site/SaglikBilgisi/UG> internet adresi ziyaret edilebilir.

5.4. Resmi Tatiller (milli gün vb) ve Mesai Saatleri

Devlet daireleri çalışma saatleri Pazartesi-Cuma 08.00-17.00 arasındır. İş yerleri ve dükkânlar her gün saat 18.00 ve daha sonrasına kadar açık kalabilmektedir. Aşağıdaki liste 2026 yılı resmî tatil günlerini göstermektedir. Bu tarihlerde kamu kurum ve kuruluşlarının tamamı kapalıdır.

01 Ocak Yılbaşı

26 Ocak NRM Özgürlük Günü

16 Şubat Başpiskopos Janani Luwum Günü

08 Mart Dünya Kadınlar Günü
20 Mart Ramazan Bayramı*
03 Nisan Kutsal Cuma
06 Nisan Paskalya Pazartesi
01 Mayıs İşçi Bayramı
27 Mayıs Kurban Bayramı*
03 Haziran Şehitler Günü
09 Haziran Ulusal Kahramanlar Günü
09 Ekim Bağımsızlık Günü
25-26 Aralık Noel

* İslami bayramların tarihleri hilal gözlemine göre birkaç gün değişebilir.

5.5. İklim ve Diğer Bilgiler

Ilıman bir iklim görülmektedir. Güney kesimlerinde yıllık ortalama sıcaklık 13 ile 23 derece arasındayken, kuzeyde 18 ile 30 derece arasında değişmektedir. Elektrik altyapısı 240 volt AC, 50Hz. dikkörtgen üç uçlu (three-pin) fişler kullanılmaktadır.

Uluslararası telefon kodu +256 olup, devamında 9 haneli ülke içi telefon numarası tuşlanmalıdır. UTC +3 ve GMT +3 olup, yaz saati uygulaması yoktur.

6- ŞİRKET KURULUŞU VE İŞ YAPMA İLE İLGİLİ BİLGİLER

6.1. Şirket Türleri (temsilcilik ofisi, yabancı şubesi, ticari acenta dahil)

Yerli ve yabancı sermayeli şirketler UNBRS (Uganda Kayıt Hizmetleri Bürosuna tescil başvurusunda bulunur. Böylece şirket ismi koruma altına alınır. En çok kurulan şirket Limited (Ltd.) şirkettir.

6.2. Şirket Kurma Prosedürü (Başvuru merci, başvuru yapmaya yetkili kişi, istenen evraklar, kuruluş sermayesi vb.)

Şirket kurmaya ilişkin prosedür aşağıda belirtilmiştir.

- 1- URSB'ye (Uganda Kayıt Servisi Bürosu) unvan ve şirket kaydı
- 2- URA'dan (Uganda Gelir İdaresi) vergi numarası alma ve VAT (katma değer vergisi) kaydı
- 3- UIA'dan (Uganda Yatırım Ajansı) lisans alma
- 4- İlgili Belediyeden sektörle ilgili lisans alma

- 5- UNCCI'ye (Uganda Ticaret ve Sanayi Odası) kayıt olma isteğe bağlıdır.
- 6- NSSF'e (Ulusal Sosyal Güvenlik Fonu) kayıt(5 den fazla çalışanı olan şirket için)
- 7- Şirket kaşesi yaptırma

Şirket kurarken maliyet, sabit ücretlerin yanı sıra şirket sermayesine göre değişmekte olup 5.000.000-UGX'i aşan sermayeli şirketlerden ayrıca kuruluş aşamasında sermayenin %1.5'i oranında damga vergisi alınır. Şirket kurulumlarının yerel avukatlar tarafından gerçekleştirilmesi, süreçlerin hızlı ve doğru sonuçlandırılması açısından önem arz etmektedir.

6.3. Sigorta

Uganda'daki sigortacılık sektörü IRAU Uganda Sigortacılık Düzenleme Otoritesi tarafından gerçekleştirilmektedir. Temmuz 2014'te IRAU, ülkedeki her sigorta şirketini hayat (hayat poliçeleri, gelirler vb.) ve genel ticaret (sorumluluk, otomobil, genel risk vb.) ile ilgilenen ayrı şirketler kurmaya yönlendirmektedir. Amaç, riskin tüm sektöre yayılmasını önlemektir. Ayrıca, yabancı sigorta şirketlerine üst yönetimlerinde ikiden fazla yabancı olmama şartı bulunmaktadır. Aynı düzenleme her sigorta şirketinin yönetim kurulu üyelerinin en az yarısının Uganda'da ikamet etmesini gerektirmektedir. Uganda'da toplam 33 sigorta şirketi faaliyet göstermektedir.

6.4. Bankacılık Mevzuatı

Uganda'da gelişmiş bir bankacılık sistemi bulunmaktadır. Uganda Bankası (BoU)/ Uganda Cumhuriyeti Merkez Bankası 15 Ağustos 1966'da açılmış olup, %100'ü Uganda Hükümetine aittir, ancak bir devlet kurumu değildir. Bank of Uganda, para politikasının oluşturulması ve uygulanmasının yanı sıra finansal kurumların düzenlenmesi ve denetlenmesinden sorumludur.

Eximbank, Standard Chartered Bank, Stanbic Bank, Bank of Baroda önde gelen bankalardan olup toplam 25 ticari banka ve 2 kalkınma bankası bulunmaktadır. Kredi verme, mevduat toplama, kredi kartı gibi bankacılık hizmetlerini vermektedirler.

Yabancıların Uganda bankalarında hesap açmalarına herhangi bir engel bulunmamaktadır. Uganda'dan yurtdışına ve yurtdışından Uganda'ya döviz transferi yapılabilmektedir. Uluslararası geçerliliği olan visa, master card, maestro gibi logoya sahip kredi kartları Uganda'da geçerlidir. Döviz alım satımı hem döviz bürolarından hem de banka şubelerinden yapılabilir.

6.5. Fikri, Sınai Mülkiyet Hakları

Marka ve şirket ismi tescili için Uganda National Bureau of Registration (Uganda Ulusal Kayıt Bürosu)'na başvurulması gerekmektedir. Hem yerli ham de yabancı firmalar tescil hizmetinden yararlanabilir. Tescil olan firmalar yerel bankalardan borçlanma ve tüm kamu ihalelerine girme hakkına sahip bulunmaktadır. Ayrıca ülke çapında isim hakkı korunmuş olmaktadır. Patentler 20 yıl, modeller 10 yıl ve endüstriyel tasarım 5 yıl (beşer yıl 2 defa uzatılabilir) korunma hakkına sahiptir.

6.6. Dağıtım Kanalları

Uganda'da genel olarak tüm malların dağıtımını toptancılar ve perakendeciler tarafından yapılmaktadır. Toptancılar tarafından ithal edilen mallar büyük depolara nakledilmekte ve daha sonra lokal perakendecilere sevk edilmektedir.

6.7. Tüketici Tercihleri

Özel sektörde pazar genellikle fiyata karşı hassastır. Kamu alımlarında ise fiyatın yanı sıra özellikle kalite ön plandadır.

6.8. Satış Teknikleri ve Satışı Etkileyen Faktörler

Yerel acenta ya da distribütör ile çalışmak ihracatçının tahsilat riskini azaltacak ve pazarda daha iyi tutunmasını sağlayacaktır. Diğer yandan ihracat mallarına ilişkin olarak kurulum, eğitim, teknik destek vs. gibi satış sonrası hizmetlere gereken önemin verilmesi pazarda rakiplere karşı avantaj sağlayacaktır.

6.9. Kamu İhaleleri

Kamu ihaleleri PPDA Kamu İhale Ajansı tarafından organize edilmektedir. İhaleler ulusal gazetelerde ve internet sitelerinde ilan edilmektedir. Bunlar aşağıda yer almaktadır. Dünya Bankası, İslam Kalkınma Bankası ve Afrika Kalkınma Bankası gibi kuruluşların Uganda'ya ilişkin ihaleleri de kendi web sitelerinden takip edilebilir.

<https://www.unra.go.ug/tenders/> (Yol yapım ihaleleri)

<https://www.kcca.go.ug/tenders> (Kampala Belediyesi İhaleleri)

<https://www.health.go.ug/bids-and-tenders/> (Sağlık Bakanlığı ihaleleri)

<http://www.defence.go.ug/bidsandtenders> (Askeri ihaleler)

<https://gpp.ppda.go.ug/#/public/bid-invitations> (Genel İhaleler)

<https://www.monitor.co.ug/uganda/jobs/tenders> (Genel İhaleler)

<https://www.newvision.co.ug/category/tenders> (Genel İhaleler)

<https://finances.worldbank.org/Procurement/Procurement-Notices-Uganda-Consultants/u2mj-ua92> (Dünya Bankası İhaleleri)

https://www.isdb.org/project-procurement/tenders?loc=UG&tender_type=&status=active
(İslam Kalkınma Bankası İhaleleri)

<http://www.un-ug.org/tenders/> (Birleşmiş Milletler İhaleleri)

<https://www.afdb.org/en/projects-and-operations/procurement> (Afrika Kalkınma Bankası İhaleleri)